

# ΤΟ ΕΡΗΜΟΚΑΣΤΡΟ

οποίοι ἀπήτουν, ἵνα μεταφράζεται εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν πᾶσα πρότασις τῶν Χριστιανῶν βουλευτῶν» Πάτρια, 5 Φλεβάρη 1905, σ. 2. στλ. 1.

«Ἐπειτα ὅπως οἱ ἐξισλαμισθέντες ἀρνοῦνται ὄχι μόνον τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι συνδέει αὐτοὺς πρὸς τὸ παρελθὸν αὐτῶν καὶ οὕτως εἰσέρχονται εἰς ἄλλον βίον, οὕτω καὶ οἱ χυδαιομανεῖς» Πάτρια, 29 τοῦ Γενάρη 1905, σ. 3. στλ. 2.

\* \* \*

Ἄτιμα λόγια, πού μόνο ἄτιμος ἄθρωπος τὰ γράφει.

## ΨΥΧΑΡΗΣ

### ΣΤΟΥ ΠΕΡΒΟΛΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΛΥΜΠΗΘΡΑ

Ἦρθεν ἡ Ἄνοιξη καὶ βλόγησε τὰ μῦρα καὶ ἀνθολιμάνι γίνηκε τὸ περιβόλι καὶ τὰ πουλιά βαφίζονται μέσ' στὴν πλημμύρι καὶ οἱ πεταλοῦδες, πού γεννάει τὸ δροσοβόλι.

Καὶ πλένε μέσ' σὲ ἀνθόνερα σὰν τρεχαντήρια καὶ τοὺς γελᾶει ἡ βλάστηση πλατειᾶ ἕνα γέλιο καὶ γίνονται τὰ φῦτρα θυματήρια καὶ ἡ Πλάση γύρω γίνεται Βαγγέλιο!

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

Φωφώ: Φίλησα τὴ φωτογραφία σου ἐχτὲς γιατί πολὺ σοῦμοιαζε.

Νίκος: Σὲ φίλησε καὶ ἐκεῖνη;

Φωφώ: Ὁχι.

Νίκος: Τότες δὲ μοῦμοιαζε πολὺ.

Ἡ Μαμμά: Ἐπαιξες τὸ κομμάτι ποῦχεις νὰ μάθης

Ἡ Μυριάννα: Ναι, μαμμά.

Ἡ Μαμμά: Ἐβήγητες τὸ μάθημά σου ἀπὸ τὸν Ὀμηρο;

Ἡ Μυριάννα: Ναι, μαμμά.

Ἡ Μαμμά: Ἐμαθεὶς τὰ πέντε προβλήματα σου ἀπ' τὸν Εὐκλείδη;

Ἡ Μυριάννα: Ναι, μαμμά.

Ἡ Μαμμά: Καὶ τῆς γεωμετρίας τὰ σχήματα τὰ ἴσκαμες;

Ἡ Μυριάννα: Ναι, μαμμά.

Ἡ Μαμμά: Τότες πήγαίνε νὰ ξεσκονίσῃς τὴ σάλα

θηκε ἀγριεμένος «γιατί μ' ἐλιμοχτόνησε; πῶς; πού παίρνεις τὸ μέρος, παληογύναικο; θὰ σκοτώσω!»

«Τὶ μεγάλο κακὸ, Θεέ μου» εἶπε κλαίοντας «θὰ σὲ φουρκίσουν, Κἀνή!»

Ὁ Κώστας Λάμπουρας ἐκοίταζε δλόγορά του ἀνταριασμένος. Ἐίχε ἀκούσει ἀπὸ τὸ στόμα τῆς γυναικὸς του ἐκείνην τὴν ἴδια φωνὴ πού τοῦ μιλοῦσε ἀπὸ τὰ βαθύτατα σπλάχνα του, πῶς εἴξερε τώρα καὶ κείνη τῆς ψυχῆς του τὸ σάλαγο, τοὺς κρουφούς λογισμοὺς του; — Καὶ ξάφως ἡ ἀνυπόταχτη φαντασία του τὸν ἔκαμε νὰ ἴδῃ μίαν τρομερὴν εἰκόνα: — Ἐίχε κάμει τὸ φόνον καὶ ἵπερνοῦσε ἀπὸ τὴ μέση τοῦ χωριοῦ του μετὰ τὸ ματωμένο μαχαίρι στὸ χέρι, φεύγοντας τρεχατὰ, καὶ ὁ κόσμος ὅλος τὸν ἐκοίταζε περίτρεμος καὶ ἴστρεφε ἄλλοῦ τὸ πρόσωπο, προφέροντας μετὰ κταφρόνια τὸ καταραμένο ὄνομα τοῦ πρωτότοκου γιοῦ τοῦ πρωτόπλαστου: — «Ὁ Κἀνης, ὁ Κἀνης!» Ἀπὸ τὰ τῶρα ἀρχίζε νὰ τὸν κράζει ἔτσι ἡ γυναῖκα του. Μὰ ὁ κόσμος δὲν εἴξερε τί τοῦχε κάμει ὁ κακὸς ἀδερφός; δὲν ἐγνώριζε τὴν ἀδικίαν ἔβλεπε μοναχὰ τὸ φόνον καὶ ἐκατηγοροῦσε. Κι' ὁ Κώστας ἤθελε νὰ ἀποκριθεῖ: — Ὁ ἀδερφός μου ἀγόρασε τὸ θάνατό του ἀπόγραψε τὴν καταδική του. Ἄς ἦταν καὶ ἄλλοι στὴ θέση μου, τὸ ἴδιο θὰ σκότωναν καὶ κείνοι, μαγὰρι καὶ τὸν πατέρα τους,

Ἐπαιρναν τὸ μονοπάτι τὸ λιθόστρωτο, πού περνοῦσε ἀνάμεσα ἀπὸ γκρεμισμένα περιβόλια ἢ σπῖτια τούρρικα, καὶ ἔφερνε στὴ ρίζα τῆς ὀρθοχτισμένης σκάλας μετὰ τὰ σκαλοπάτια τῆς τ' ἀμέτρητα. Κι' ἀφοῦ συρτά, μετὰ κόπο καὶ μετὰ τρόμο, τὴν ἀνέβαιναν, τέλος βρισκόνταν στ' ἀπάνου ζουνάρι τοῦ κάστρου. Ἦστρεφα κινούσαν, ἀκολουθώντας τὴν ἀκρὴν ἀκρὴ τοῦ τοίχου μετὰ τὴν ἀτέλειωτη δοντοσειρὰ τῆς πολεμῆστρες του, καὶ τραβούσαν στὴ Μεγάλῃ Τάπια νάβγουν. Κι' αὐτοῦ σὰν ἀραζαν μετὰ φωνὲς καὶ γέλοια τὰ τρελὰ παιδιὰ καὶ κοριτσόπουλα, χύνονταν μέσα τρέχοντας στὸ μεγάλο πλάτωμα τῆς τάπιας. Αὐτὸ τῶκαναν συχνὰ τ' ἀπόγιομα, πολλὲς φορές ὅμως καὶ μεσημέρι τὰ θεότρελα δὲ μπόδιζονταν νὰ πηγαίνουν. Μάλιστα καμμικὰ γιορτὴ ἀνέβαιναν καὶ ἄλλα κορίτσα μεγαλύτερα καὶ ὄχι λίγες γυναῖκες νεῖες καὶ ἀθάρατες καὶ ἴστρηναν χορὸν μεγάλον ἐκεῖ πάνω. Κι' ὁ γλυκὸς ἀχὸς τῶν τραγουδιῶν καὶ οἱ ξεφαντες φωνὲς καὶ τὰ σκαστὰ καὶ μεθυσμένα γέλοια ἐδιώχναν γύρωθεν τὴ νεκρικὴ σιωπὴ καὶ τάραζαν τὴν ἐρημίαν τοῦ τόπου. Γύριζε ὁ κύκλος τοῦ χοροῦ γοργός, ἀνάλαφρος, καὶ τὰ μαλλιά τ' ἀπολυτὰ καὶ τὰ πλατιά μαντήλια, πού ἔπαιζαν μετὰ τὸν ἀνεμο, μιὰ φαίνονταν καὶ μιὰ κρύβονταν πίσω ἀπ' τὰ μπεντενία. Θάλεγε κανένας πῶς νεράϊδες εἶχαν πιάσει τὸ χορὸν ψηλὰ στὴν Τάπια, ἀν τύχαινε ἀπ' τὴ χώρα ν' ἀγναντέψῃ, ἢ ἄλλο τίποτα παράξενο, ἀν δὲν κάτεχε τ' ἀληθινὸ, θάβανε μετὰ τὸ νοῦ του.

Ὅμως τῆς ἄλλης μέρες, τῆς καθημερινῆς, πού ἔμεναν μοναχὰ τους, εἶχαν τὰ παιδιὰ ἐλεύτερον τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸ νὰ κύνουν ὅλα τὰ παράβολα καὶ ἀγρία τους παιγνίδια. Μέσα στῆς Τάπιας τὸ στρογγυλὸ καὶ ὄμορφο ἀπλωμα, πού ἔμοιαζε σὰ μεγάλο ἀλώνι καὶ χωροῦσε στὴ σφεντόνα του σαράντα ἄλογα ζευγαρωμένα ν' ἀλώνισουν, ἀλώνιζαν καὶ ἐκεῖνα ἐλεύτερα, χωρὶς ἀφέντη ἀλωνιστὴ, χωρὶς στιγερόξυλο καὶ σταχοκόπι. Κ' ἦταν ἀλώνι ἀντάμα καὶ χοροστάσι τους ἀκριβὸς, ὅμως καὶ λιμέρι ἀπάτητο καὶ ὀλόψηλο παλάτι στὴ φαντασίαν τους ἡ Μεγάλῃ Τάπια.

Ἄμα τῶσκαζαν ἀπ' τὸ σχολεῖο, πού πήγαίναν

μαζὶ παιδιὰ κορίτσα, ἢ ἅμα ξεκλέβονταν κρυφὰ καὶ τῶστρησαν πρὶν τ' ἀπολύσει ὁ δάσκαλος, ἐκεῖ, στὴν τάπια πάντα, ἔρχονταν νὰ κρυφοῦν καὶ νὰ ξεσκασουν. Καὶ κάθε ὥρα, σὰν εἴρισκαν ἀφορμὴ, εἴτε ἀξαφνα σὰν τοὺς κατέβαινε στὸ κεφάλι, ἀρπαζαν ἀπ' τὰ σπῖτια τους κανένα κομμάτι ψωμί καὶ ἔτρεχαν μετὰ βοή καὶ ἀντάρα κατ' ἀπάνου. Καὶ δὲν τὰ κρατοῦσαν οἱ φωνὲς πού ἔβαναν οἱ μαννάδες τους ἀπὸ κοντὰ τους, οὔτε τὸ κάμα τὸ μεσημεριανὸ, οὔτε καὶ τὰ ἱσκιώματα τὰ βραδινὰ τὰ φόβιζαν ποτέ τους. Χύνονταν μέσα μετὰ μιὰ ὀρμή, πού νόμιζες πῶς ἔκαναν ἔφοδον νὰ πάρουν τὴν Τάπια. Κ' εὐτὺς στὸ πρῶτον κᾶτῃμα καὶ στὴν πρώτη ματιὰ τους, ὅλα δικά τους τῶκαναν, χωρὶς πόλεμον καὶ χωρὶς χαλασμό, τὰ παληκάρια. Δικά τους τὰ μεγάλα κανόνια καὶ τὰ φοβερά, πού τραβηγμένα ἀπὸ τῆς πολεμῶθρες κοίτονταν στόνα τους πλευρὰ σὰν πληγωμένα ἀγιάτρευτα, καὶ τᾶδερναν οἱ καιροὶ καὶ τᾶτρωγε ἡ σκουριά καὶ ἡ μούχλα, καθὼς ἦταν ξαπλωμένα δικές τους καὶ οἱ μεγάλες σιδερένιες σφαῖρες, πού καὶ ἄδειες δὲ μπορούσαν τὰ παιδιὰ μήτε νὰ τῆς σείσουν δικὰ τους τὰ μπεντενία, πού ἔμεναν ὀρθὰ ὅλα, ἔν καὶ λυωμένα ἀπὸ τὰ χρόνια καὶ τοὺς πολέμους, καὶ ἦταν περὶφανα καὶ φοβερὰ μετὰ τῆς στρογγυλῆς τους κανονότρupes καὶ τῆς μακρουλῆς τους τουφεκῆθρες, καὶ ἔμοιαζε βασιλικὴ κορώνη ὁ γύρος τους σὲ περὶφανο κεφάλι, ἀπὸ μακρὰ δικές τους καὶ οἱ καλόχτιστες σκοπιές, καὶ ἡ τάπια ὅλη, ἡ ξακουσμένη Τερρίμπιλη τῆς Βενετίας καὶ ἡ Γιουρούς Τάπια τῶν Τούρκων, ὅλη δική τους ἦταν!

Σκορποῦσαν τότε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ἄλλα ἔπιαναν τῆς σκοπιῆς καὶ κάθονταν νὰ παίξουν τὰ μαντέματα ἢ νὰ ποῦνε παραμῦθια, ἄλλα τ' ἀπόσκιο, ἀπομεσήμερα, τῶν μπεντενιῶν, καὶ κρεμώντας τὰ πόδια ὄξω ἀπὸ τὴν τάπια ἀγνάντευαν τῆς θαλάσσης καὶ τῶν βουνῶν περίγυρα τῆς ὀμορφίης ἄλλα τρύπωναν στῆς πολεμῆστρες, καὶ τὰ μικρότερα ἔμπαιναν στῶν κανονιῶν τὰ στόματα, καὶ ἐκεῖ κρυμμένα τραγουδοῦσαν ἢ γελοῦσαν, ἢ ἔτρωγαν τὸ ψωμί μετὰ σταφύλια ἢ τ' ἀγουρσοῦκα, πού ἔκλεβαν, πρὶν ἀνέβουν, ἀπ' τὸν κῆπον τῆς θεῆς Σόφως ἄλλα

ἀν ἦταν τέτοιος ἀδικητής! Ποῖός μ' ὑποχρέωσε νὰ γένω Κἀνης; Ὁ ἴδιος ὁ ἀδερφός μου καὶ Κἀνης, ἀλλὰ ἐγδικητής, ἀλλὰ τιμωρητής, ἀλλὰ ὑπερασπιστής τοῦ δικηνοῦ. Ὁχι, δὲ θέλω ἔπαινο μὰ κοίταξε, κόσμε! κατὰλαβε τὴν πράξιν μου. Μετὰ φρονιά, κόσμε, γὰρ τὸ τὸλμημά μου καὶ σκιαζέσαι; ναι, μετὰ σκιαζέσαι καὶ μετὰ τὸ φόβον θὰ σ' ἐξουσιάζω!»

Καὶ τῶρα τὸ βράσμα τοῦ αἱμάτου τοῦ ἔπεφτε. «Καλλίτερα ἦτουν» ἐσυλλογιότου «κανεῖς νὰ μὴν τὸ μάθει καὶ δὲ θὰ τὸ μάθει; θὰ σκοτώσω κρυφὰ, στὸ σκοτάδι, στὸ μυστήριον, τὴ νύχταν. Δὲ μπορῶ νὰ μὴ σκοτώσω».

«Νὰ κοιμηθοῦμε» εἶπε τῆς γυναικὸς τοῦ ἡσυχασμένος «στρώσε».

«Σὲ σκιαζέμε» τοῦ ἀποκρίθηκε τρέμοντας.

«Γιατί; Κακὸ δὲ θὰ σοῦ κάμω πάμε».

Δίσταζόντου μετὰ τοῦ εὐχαρίστηση ἡ καρδιά του εἶχε πάρει τὴν ἀπόφαση καὶ εἶχε σκληρύνει ὁ νοῦς του εἶχε συνειθίσει στὸν ἀπάνθρωπον συλλογισμό! ἐκαταλάβαινε ὁ ἴδιος πῶς ἐχόρταινε σκοτόνοντας, μιὰ δίσφα, μιὰ ζήτην τῆς ὑπαρξῆς του, πού μοναχὰ τὸ αἷμα ἔμπορῶσε νὰ τὴν θεραπεύσει τοῦ εἶταν γλυκεῖα ἢ παραδειγματικὴ ἐγδικησις πού μελετοῦσε, ἢ πληρωμὴ τῆς ἀδικίας.

Καὶ γιομάτος μῆδος, πού τὸ συντρέφαιζε μία

καινούρια ἀναστάτωση τοῦ αἱμάτου του, καὶ μιὰ κόκκινη θωριά μπρὸς στὰ μάτια του, ἐπλάγιασε σιμὰ στὴ γυναῖκα του, πού ἔμαζευότου ὅσο ἔμπορει στὴν ἀκρὴ τῆς, καὶ ἀποκοιμήθηκε ὑπνον ἀνήσυχο, γιομάτον φοβερὸς καὶ αἰματερὸς φαντασιῶν, μακρηλιά, ξεκοιλιάσματα, μάχες, ντουφεκία, μαχαίρια, καὶ συχνὰ ἔβγαίνε βόγγος ἀπὸ τὰ στήθια του καὶ ἀνατιναζότου φοβισμένος.

Μὰ ἡ ἴδια ὡς τόσο ὄρμαζε στὴν τραχειάν καρδιά του.

Τὴν ἄλλη μέρα, τὸ ἀπόγιομα, ἦρθε μετὰ τὸ καθεῖ (τὸ Λευκοράκι μακρὰ δὲν ἦτον ἀπὸ τὴ θάλασσα) ὁ Νικόλας Λάμπουρας. Στὴ χώρα εἶχε διορθώσει τῆς δουλειῆς του μετὰ τὸ νοικοκῆρη, τοῦχε παραιτήσει τὸ κοπάδι, εἶχε πληρώσει ὅ,τι χρωστοῦσε, καὶ ἔφερνε πίσω ἕνα σκυλὶ γιομάτον κάθε λογῆς φαντὰ γιὰ τὴν φαμιλιὰ τοῦ ἀδερφοῦ του καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του, καὶ λίγα λιανὰ πούχε πάρει ὑπόλοιπον. Ὅταν ἔφτασε στὸ σπῖτι, ὁ Κώστας εἶλεπε ἀκόμα καὶ ἡ Εὐγενία ἐδούλευε τὸ κηπάρι. Ἀνήσυχη ἔτρεξε νὰ τὸν ἀνταμώσει, πρὶν πατήσει τὰ κατῶφλι, καὶ τοῦτε συγκινημένη λησμονώντας καὶ τὸ χαιρέτιον:

«Δυστυχημένη, γιατί ἐγύρισε;»